

Razširjenost vrste *Veronica sublobata* M. A. Fischer v Sloveniji

Distribution of *Veronica sublobata* M. A. Fischer in Slovenia

Branko VREŠ

Biološki Inštitut ZRC SAZU, Novi trg 5, SLO-61000 Ljubljana

Izvleček: Članek obsega zgodovinski pregled odkrivanja vrste *Veronica sublobata* M. A. Fischer v Sloveniji, njeno trenutno znano razširjenost (arealne karte) in predstavlja nekaj novih nahajališč, ki so bila odkrita v zadnjih letih.

Abstract: The article contains a historical review of the discovering of the species *Veronica sublobata* M. A. Fischer in Slovenia and its currently known distribution. It also introduces some new localities where the species was found in the last years.

1. Uvod

V zadnjem desetletju je bilo za slovensko ozemlje odkritih nekaj novih vrst iz rodu *Veronica*. To so *Veronica sublobata* M. A. Fischer (FISCHER & WRABER 1984: 434), *Veronica peregrina* L. (T. WRABER 1992) in *Veronica catenata* L. (SELIŠKAR, TRPIN & VREŠ 1994: 60-61). Zaradi relativno kratkega poznavanja teh vrst pri nas, je vedenje o njihovi razširjenosti in ekologiji v Sloveniji še precej skromno. Članek se omejuje samo na vrsto *Veronica sublobata* iz oblikovne skupine *Veronica hederifolia*, obravnava njeno doslej znano razširjenost pri nas ter nova nahajališča, ki odražajo tudi njeno ekološko amplitudo.

2. Razprava

Leta 1967 je M. A. FISCHER opisal vrsto *Veronica sublobata* in jo postavil na ustrezen taksonomski nivo. Ta takson je bil sicer znan tudi že prej, vendar na podvrstnem oz. nižjem sistematskem rangu (kot *Veronica hederifolia* L. ssp. *luconum* Klett & Richter, *Veronica hederifolia* L. var.

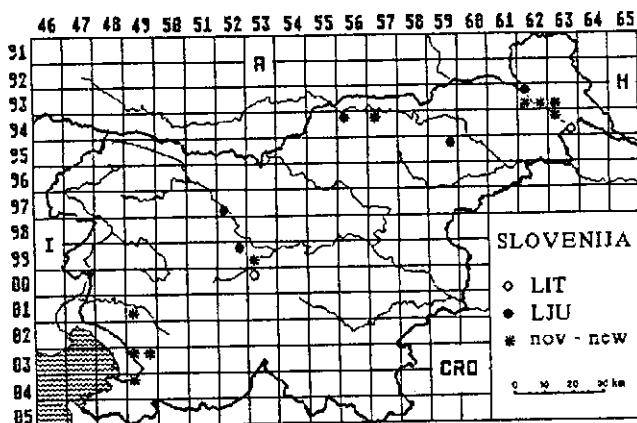
praestabilis Beck, *Veronica hederifolia* L. f. *opaca* G. Fischer, etc.). V razpravi FISCHER (1967) med drugim obravnava tudi razširjenost te in še drugih sorodnih vrst, a iz predstavljene arealne karte ni popolnoma jasno razvidno, ali je med označenimi nahajališči katero iz Slovenije. Tako je najverjetneje prvi prepoznan primerček te vrste za Slovenijo iz Slivnice pri Mariboru (9559/2 - WM55), ki ga je 11. aprila 1972 v vlažnem gozdu združbe *Alnetum glutinosae* nabral in določil T. WRABER (LJU 32638), kar je leta 1984 z revizijo potrdil še M. A. FISCHER. Ta navedba je kot verjetno prvi pisni vir za Slovenijo (subpanonsko fitogeografsko območje) upoštevana v Mali flori Slovenije (FISCHER & WRABER 1984). WRABER (1969) sicer že v prvi izdaji omenjenega ključa podaja opis vrste, vendar je bilo njeno pojavljanje takrat še neznano in označeno kot vprašljivo za Slovenijo. 11. novembra 1972 je M. A. FISCHER opravil revizijo nekaj primerkov, ki so bili pred tem določeni kot *Veronica hederifolia*. To sta primerka nabrana na lokalitetah Šišenski

hríb v Ljubljani (5.4.1955; T. WRABER - LJU; 9952/2 - VM50) in Primskovo pri Kranju (9.5.1955; B. PREKORŠEK - LJU 32623; 9752/3 - VM52), verjetno pa tudi primerek iz Babne Gorice (0053/1 - VL69), ki ga je L. DERGANČ nabral že v prejšnjem stoletju (23.4.1896) in se nahaja v dunajskem univerzitetnem herbariju WU. Morda je prav ta primerek FISCHER že upošteval leta 1967 v pripravi arealne karte. Vsi trije podatki so bili kasneje tudi objavljeni (FISCHER 1985 ("1984"): 73). Hkrati so te tri lokalitete prva navedba za predalpsko fitogeografsko območje po stari fitogeografski razdelitvi (M. WRABER 1969) oz. za kranjski distrikt predalpskega podsektorja jugovzhodno-alpskega sektorja ilirske province evrosibirsko-severnoameriške regije po novejši fitogeografski razdelitvi Slovenije (ZUPANČIČ et al. 1987).

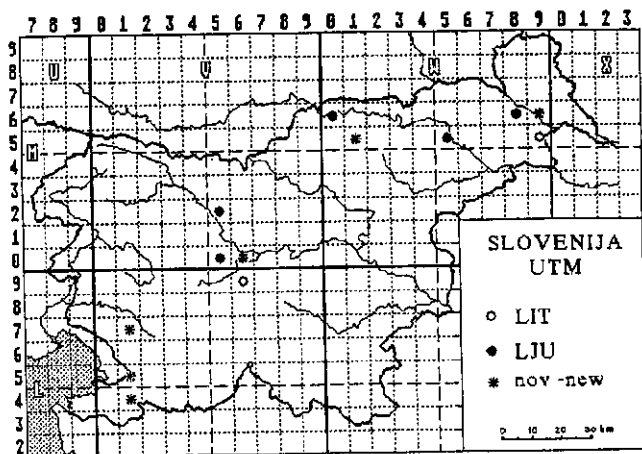
V letu 1984 sta bila nabrana še

dva primerka plitvokrpega jetičnika. 18. aprila ga je v logih pri Petanjcih (9362/1 - WM86) nabral T. WRABER (LJU 109877), 23. aprila pa pri Dravogradu (9456/1 - WM06) še avtor tega prispevka (VREŠ 1984: 51, 1987: 144). Na etiketi (LJU 110706) se je pomotoma zapisal datum determinacije (18. junij 1984) in ne dan, ko je bila rastlina nabrana. To nahajališče je bilo potrjeno še 2. aprila 1994 (ZRC 1220 - delovni herbarij Biološkega inštituta ZRC SAZU, Ljubljana) in predstavlja prvi podatek za alpsko fitogeografsko območje oz. štajersko-koroški distrikt Predalpskega podsektorja.

Med zadnje literaturne navedbe (BAEBLER et al. 1990: 6) spada najdba iz logov ob mrtvici Berek pri Dolnji Bistrici (9463/4 - WM95), kjer jo je zabeležil N. JOGAN (28.4. 1989) z udeleženci mladinskega raziskovalnega tabora.

Sl. 1: Razširjenost vrste *Veronica sublobata* M. A. Fischer v Sloveniji.
Fig. 1. The distribution of *Veronica sublobata* M. A. Fischer in Slovenia.

Sl. 2: Razširjenost vrste *Veronica sublobata* M. A. Fischer v Sloveniji (UTM)
 Fig. 2. The distribution of *Veronica sublobata* M. A. Fischer in Slovenia (UTM)

3. Nova nahajališča in ekologija vrste

V novejšem času je bilo najdenih nekaj novih nahajališč za Slovenijo, med njimi tudi prvič za submediteransko fitogeografsko območje oz. kraško-vipavski distrikt slovensko-primorskega sektorja jadranske province mediteranske regije. *Veronica sublobata* je na našem ozemlju očitno še veliko bolj razširjena kot kažejo dosednji rezultati (sl. 1 in 2), zato je mogoče v Sloveniji pričakovati še precej novih najdb. Njena naravna rastišča so večinoma vlažna grmišča in gozdovi (logi) v vzhodni Sloveniji, medtem ko se adventivno razširja še drugod in se pojavlja na podobnih ruderalnih ali segetalnih rastiščih kot njena najbližja sorodna vrsta *Veronica hederifolia* s.str. (na njivah, vrtovih, ob poteh, nasipališčih in drugod). Kjer obe vrsti uspevata skupaj, pa plitvokrpi jetičnik običajno zacveti in odcveti nekoliko prej.

Spodaj naštetih nova nahajališča so razvrščena po vrstnem redu kvadrantov srednjeevropskega florističnega kartiranja, pri čemer so le ti pisani v močnejšem tisku, če je tudi kvadrant nov za floro Slovenije.

- 0149/3 (UTM VL17)** Slovenija: Kras: Štanjel - na vrtu na železniški postaji. 280 m n.m. Leg. N. JOGAN 22.5. 1994 (USP).
- 0349/1 (UTM VL15)** Slovenija: Primorska: Lipica - na ruderalnem mestu v konjerejskem zavodu. 400 m n.m. Leg. et det. B. VREŠ 21.5. 1994 (ZRC 1230).
- 0349/2 (UTM VL15)** Slovenija: Primorska: Divača - na ruderalnem mestu ob robu poti. 430 m n.m. Leg. A. SELIŠKAR & B. VREŠ & M. ZUPANČIČ, T. WRABER & V. ŽAGAR 10.5. 1994, Det. VREŠ B. (ZRC 1224).
- 0449/1 (UTM VL14)** Slovenija: Primorska: Osp - med grmovjem pod steno, karbonat. 180 m n.m.

- Leg. N. JOGAN & B. VREŠ 22.5. 1994, Det. B. VREŠ (ZRC 1231).
- 9362/1 (UTM WM86) Slovenija: Štajerska: Med Radenci in Šratovci - v gozdu in v grmovju (miocenski peščenjaki). 210 m n.m. Leg. D. TRPIN & M. ZUPANČIČ 30.3.1994, Det. D. TRPIN (ZRC).
- 9362/1 (UTM WM86) Slovenija: Štajerska: Radenci, Šratovci - v gozdu (miocenski peščenjaki). 200 m n.m. Leg. D. TRPIN & M. ZUPANČIČ 30.03 1994 (FLOP).
- 9362/3 (UTM WM86) Slovenija: Pomurje: Radenci - med grmovjem ob Radenskem potoku. 205 m n.m. Leg. VREŠ B. 9.4. 1994 (USP); Leg. S. KREFT, H. URBAS & B. VREŠ 29.4. 1994, Det. B. VREŠ (ZRC 1225).
- 9362/4 (UTM WM86) Slovenija: Prekmurje: Gradišče, pri ribnikih - v logih. 190 m n.m. Leg. H. URBAS & VREŠ B. 29.4. 1994, Det. B. VREŠ (ZRC 1227).
- 9363/3 (UTM WM96) Slovenija: Prekmurje: Med Bratonci in Dokležovjem - poplavni gozd. 180 m n.m. Leg. N. JOGAN 13.4. 1994 (USP).
- 9456/1 (UTM WM06) Slovenija: Koroška: Dravograd, Črneče - na njivi. 345 m n.m. Leg. et det. B. VREŠ 4.4. 1994 (ZRC 1221).
- 9457/1 (UTM WM15) Slovenija: Pohorje: Sv. Anton (Planina na Pohorju) - na ruderalnem mestu (pod lipami) pri kmetiji Dajnik skupaj z vrstama *Veronica hederifolia* L. in *Leonurus cardiaca* L. 720 m n.m. Leg. et det. B. VREŠ 3.4. 1994 (ZRC 1222).
- 9463/1 (UTM WM96) Slovenija: Pomurje: Veržej - v logih. 180 m n.m. Leg. et det. B. VREŠ 29.4. 1994 (FLOP).
- 9953/3 (UTM VM60) Slovenija: Ljubljana, Ljubljanski Grad - v gozdu (Šance). Leg. N. JOGAN 27. 4. 1990 (USP).
- 9953/3 (UTM VM60) Slovenija: Ljubljana, Ljubljanski Grad - v gozdu pod stolpom. Leg. N. JOGAN 5. 1991 (USP).

4. Povzetek

V zadnjem desetletju so bile za slovensko ozemlje odkrite tri nove vrste iz rodu *Veronica*: *Veronica sublobata*, *V. peregrina* in *V. catenata*. Članek obravnava razširjenost in ekologijo vrste *Veronica sublobata* iz oblikovne skupine *Veronica hederifolia*.

Prvi pisni vir za Slovenijo (subpanonsko fitogeografsko območje) verjetno predstavlja najdba iz Slivnice pri Mariboru (11.4. 1972, T. WRABER), ki je upoštevana v Mali flori Slovenije (FISCHER & WRABER 1984: 434). Najstarejši herbarijski primerek je že leta 1896 v Babni Gorici nabral L. DERGANČ in se nahaja v dunajskem univerzitetnem herbariju WU (FISCHER 1985: 73).

V novejšem času je bilo najdenih nekaj novih nahajališč za Slovenijo (Radenci, med Bratonci in Dokležovjem, Petanjci, Gradišče, Veržej, Šratovci, Črneče, Sv. Anton na Pohorju, Ljubljanski grad), med njimi tudi prvič za submediteransko fitogeografsko območje (Divača, Štanjel, Lipica, Osp).

Naravna rastišča vrste *V. sublobata* so večinoma vlažna grmišča in gozdovi (logi) v vzhodni Sloveniji, medtem ko se apofitsko razširja še drugod in se pojavlja na podobnih ruderalnih ali segetalnih rastiščih kot njena najbližja sorodnica *V. hederifolia* s. str. (na njivah, vrtovih, ob

poteh, nasipališčih in drugod).

5. Summary:

The three new species for Slovenian flora of the genus *Veronica* were found in the last decade: *Veronica sublobata*, *V. peregrina* and *V. catenata*. The article deals with the distribution and ecology of species *Veronica sublobata* M. A. Fischer from the group *Veronica hederifolia*.

The first document for Slovenia (sub-pannonian phytogeographic region) is probably the record from Slivnica by Maribor (11. 4. 1972, T. WRABER) which is also comprised in Mala flora Slovenije (FISCHER & WRABER 1984: 434). The oldest herbarian specimen was collected in 1896

in Babna Gorica by L. DERGANČ and is kept in the herbarium of University of Vienna.

Recently some new localities for Slovenia have been found (Radenci, between Bratonci and Dokležovje Petanjci, Gradišče, Veržej, Šratovci, Črneče, Sv. Anton in Pohorje, Ljubljanski Grad), and among them there are the first localities for the sub-mediterranean phytogeographic region (Divča, Štanjel, Lipica, Osp).

Natural habitats of the species *V. sublobata* are mostly wet forests and bushes (woods in eastern Slovenia). It also occurs as an apophyte in other places and can be found in similar ruderal or segetal habitats as its closest relative *V. hederifolia* (fields, gardens, roadsides, etc.).

Literatura:

- BAEBLER Š., U. SITAR & N. JOGAN, 1990: Poročilo z raziskovalnega tabora "Mura 1989". - Heureka (glasilo gimnazije Šentvid IV (2): 2-8.
- FISCHER M.(A.), 1967: Beiträge zur Cytotaxonomie der *Veronica hederifolia*-Gruppe (*Scrophulariaceae*). - Österr.Bot.Z. 114: 189-233.
- FISCHER M.A., 1985 ("1984"): Zur Chorologie und Systematik der *Veronica hederifolia*-Gruppe in Jugoslawien. - ANU BiH, Radovi - 76, 23: 55-77. Sarajevo.
- FISCHER M. A. & T. WRABER, 1984: *Veronica* L. - Jetičnik. - In: MARTINČIČ A. & F. SUŠNIK: Mala flora Slovenije. Ljubljana.
- SELŠKAR A., D. TRPIN & B. VREŠ, 1994: Flora in vegetacija vlažnih, močvirnih in vodnih rastišč. Zasnova rajonizacije ekosistemov R Slovenije (Kataster značilnih ekosistemov Slovenije). Oddelek za Biologijo, Biotehniška fakulteta. Ljubljana.
- VREŠ B., 1984: Flora Košenjaka nad Dravogradom (osnovni polji 9356/3,4 in 9456/1). Diplomaska naloga, Ljubljana.
- VREŠ B., 1987: Floristični pregled Košenjaka (severna Slovenija). Biol. vestn. 35(2): 135-150.
- WRABER M., 1969: Pflanzengeographische Stellung und Gliederung Sloweniens. Vegetatio 17 (1-6): 176-199.
- WRABER T., 1969: *Veronica* L. - Jetičnik. - In: MARTINČIČ A. & F. SUŠNIK: Mala flora Slovenije. Ljubljana.
- WRABER T., 1992: Razvoj rastlinske sistematike v Sloveniji po izidu Meyerjevega "seznama". Flora in vegetacija Slovenije, Zbornik povzetkov referatov na simpoziju slovenskih botanikov v Krškem, 24. - 26. 9. 1992, Ljubljana.
- ZUPANČIČ M. & al., 1987: Consideration on the phytogeographic division of Slovenia. Biogeographia 13:89-98.